

Hadkevics, Tarasz Kansztancinavics; *Hodkevics* (nevének oroszos alakja); (Sajcerava, 1912. márc. 5. —); szovjet belorusz író. Parasztcsalád fia, tanítóképzőt végzett, 1929-től szerkesztőségekben dolgozott, részt vett a 2. világháborúban. ○ Írói működését 1926-ban kezdte, sikert aratott *Bratersztva* ('Testvériség', 1948) c. regénye a náci koncentrációs táborokról. Újabb regénye: *Pisznya Dvini* ('A Dvina éneke', 1972). ○ Magyarul: 1. elb. (Vályi Zs., A legfőbb érték, 1953). *Radó György*

Hadlaub [hádlaupt], Johannes; *Hadloub* (névvariáns); (13. sz. vége—1340 előtt): középfelnémet költő. Jómódú polgárként Zürichben élt, közeli kapcsolatban állt az idősebb és ifjabb *Manessé*-vel, a róluk elnevezett s a lovagi költészet alkotásait tartalmazó kézirat anyagának gyűjtőivel. ○ A német lovagi költészet késői, epigonszerű képviselője. 54 dala maradt fenn. Szerelmi lírájában egyaránt felkelhet a lovagi szerelem klasszikus ún. magasztos (hohe *Minne*) és a *Neidhart*-féle ún. közönséges (niedere *Minne*) felfogása, ill. ábrázolása. Írt még arató-és szüreti dalokat, valamint 3 *Leich*-et. Nevét G. *Keller* egy novellája tette híressé (a Zürichi novellák c. kötetben). ○ Kiad.: K. Bartsch: *Schweizer Minnesänger* ('Svájci minnesängerek', 1886). ○ Magyarul: 1—1 vers (Képes G., A német irodalom kincsháza, anto., 1941); Radnóti M., Szerelmes versek, anto., 1941). ○ *Irod.*: H. Lang: Johannes Hadlaub (1959). *Kanyó Zoltán*

Hadrianus; Publius *Aelius Hadrianus* (teljes név); *Adrianosz* (görögös névalak); (Italica, a mai Santiponce köz., Spanyolo., i. sz. 76. jan. 24.—Baiae, 138. júl. 10.): római császár, latin és görög nyelven alkotó író és költő. *Traianus* öröke fogadott fiaként került uralomra 117-ben. Felhagyott elődei hódító politikájával, és megelégedett a birodalom határainak a biztosításával. Uralkodásának békeéveiben szervezőtehetségével megszilárdította a birodalom belső rendjét, jogviszonyait, új városokat alapított. Művészetipartolásának emlékét sok híres alkotás őrzi ma is (a római Panteon; síremléke — a mai Angyalvár stb.). ○ Nyugtalanul túlfűtött, ellentmondásos egyénisége, sokoldalú tehetsége festészet, zenéhez, irodalomhoz egyaránt vonzotta. A klasszikus normáktól eltérő irodalmi ízlése jóvoltából archaikus alkotások — pl. *Ennius* művei — kerültek elő a feledésből. Filozófusokkal, grammatikusokkal, asztronómusokkal vitatkozott, álnéven kiadta több kötetes, azóta elveszett, latin önéletrajzát, megjelentette szónoklatai-

nak és költeményeinek gyűjteményét is, gúnyos pamfletet írt orvosai tudatlansága ellen. Ránk maradt 8 levelének teljes szövege, 6 levéltöredéke, két beszédtöredék és tiznél több epigramma. Ezek közül legismertebb az a világirodalmi hatású ötsoros vers: *Animula, vagula, blandula* . . . , amelyet halálos ágyán saját lelkéhez írt, s amelyet *Móra F.* Aranykoporsójában teljességében idéz (Lelkecske, kóboroka, dévajka . . .). ○ *Irod.*: G. Doublet: Notes sur les oeuvres littéraires de l'empereur Hadrien (1893); RE Aelius 64, P. von Rohden (1894); B. W. Henderson: The Life and the Principate of the Emperor Hadrian (1923); B. d'Orgeval: L'empereur Hadrian (1950); H. Bardon: La littérature Latin inconnue (2. köt., 1956); Castiglione L.: Az ókor nagyjai (1971). *Zsolt Angéla*

Hadus [hádzusz], Joannes; *Hadecke* (családi név); *Hadélius* (latinított név); (1485 vagy 1490 —1518 után): latinul író német költő. K. *Celtis*, U. von *Hutten* és H. von dem *Busche* mellett a német humanizmus korai szakaszának negyedik nagy költőjeként emlegetik. Lipsében, Wittenbergben, Odera-Frankfurtban tanult, megfordult Greifswaldban, Rosstockban, Boroszlóban, Krakkóban és Bécsben, ahol költővé koronázták, és az egyetemen is tanított. 1518-ban Olaszba ment, ahol nyoma veszett. ○ Kötetei *Camenae* ('Múzsák', 1516?) és *Elegiarum liber primus* ('Az elégiák első könyve', 1518) c. jelentek meg. Költői elvként hangoztatta, hogy csak az élményeken alapuló szerelmi költészet a valódi. Legszemélyesebb hangúak valóban azok a versei, amelyeket egy Sophiának nevezett rostocki fiatal özvegyhez intézett, de az odera-frankfurti pestisjárványról írott elégiája is a német újlatin költészet legjobb darabjai közé tartozik. ○ *Irod.*: G. Ellinger: Italien und der deutsche Humanismus in der neulateinischen Lyrik (1929, új kiad. 1969). *Tarnai Andor*

Hadžić [hadzšity], Antonije; *Hadzsics* Antal (Szabadka, 1831. nov. 20.—Újvidék, 1916. jan. 17.): szerb író. A magyaró-i szerb kulturális élet vezéregyénisége. Gimnáziumba Szabadkán és Pesten járt, a jogot Pesten végezte. A *Matica srpska* titkára (1859—1895), majd elnöke (1896—1911) volt. Az újvidéki Szerb Nemzeti Színháznál majd 50 évig vezető beosztásban működött. Országgyűlési képviselő volt a magyar parlamentben. A *Le-topis Matice srpske*, *Matica*, *Pozorište* c. folyóiratok szerkesztője több éven át. ○ Folyóiratokban, lapokban ismertetései jelentek meg magyar írókról, valamint